

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

PROJEKTO

„PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO IR PERKVALIFIKAVIMO SISTEMOS PLĖTRA“

MOKSLINIO TYRIMO PROJEKTO REZULTATŲ

ATASKAITA:

III DALIS. JUNGTINĖ TYRIMŲ ATASKAITA

UŽSAKOVAS:

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS

M. Katkaus g. 44, Vilnius

ATLIKĖJAS:

UAB “RAIT”

Naugarduko g. 68B, Vilnius

Tel: +370 5 2691247

Faks: +370 5 2691248

El. paštas: info@rait.lt

Gintaras Šumskas, vyr. projekto vadovas

ATASKAITĄ RENGĖ:

Renata Sadunišvili, kokybinių tyrimų specialistė

Jolanta Vonsevičiūtė, kiekybinių tyrimų specialistė

ATASKAITA PATEIKTA:

2011 m. gegužės 17 d.

TURINYS

TURINYS	2
1. ĮVADAS	3
1.1. Informacija apie projektą	3
1.2. Mokslinio tyrimo tikslai ir uždaviniai	3
1.2.1 Pagrindinis tikslas	3
1.2.2 Pagrindiniai uždaviniai	3
2. TYRIMO METODOLOGIJA	4
2.1 Tyrimų modelis	4
2.1.1 Situacijos ir poreikių įvertinimo instrumentai	4
2.2. Darbų atlikimo kokybės užtikrinimas ir kontrolė	4
3. ATLIKTŲ TYRIMŲ DETALUS PRISTATYMAS	5
3.1 Tikslai ir uždaviniai	5
3.2. Kiekybinio tyrimo atranka ir duomenų rinkimas	6
3.4. Kokybinio tyrimo atranka ir duomenų rinkimas	6
4. 2011 M. TYRIMO REZULTATAI	8
4.1. Pagrindinės išvados	8
4.2. Lietuvoje atliktų tyrimų apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimą apžvalga (2001–2010 m.)	9
4.3. Lietuvos formaliojo ir neformaliojo švietimo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir persikvalifikavimo situacijos analizė tyrimų kontekste	9

1. ĮVADAS

1.1. Informacija apie projektą

Projektas „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“ finansuojamas iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VP1-2.2-ŠMM-02-V priemonę „Bendrojo lavinimo, profesinio mokymo institucijų ir aukštųjų mokyklų pedagoginio personalo kvalifikacijos tobulinimas“. Projekto kodas VP1-2.2-ŠMM-02-V-01-006.

Pagrindinis projekto tikslas – sudaryti sąlygas pedagogų kvalifikacijos tobulinimui ir perkvalifikavimui.

Projekto uždaviniai:

- organizuoti pedagogų ir vaikų globos įstaigų auklėtojų perkvalifikavimo studijas;
- sukurti veiksmingą pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modelį;
- išbandyti naujas pedagogų kvalifikacijos formas.

1.2. Mokslinio tyrimo tikslai ir uždaviniai

1.2.1 Pagrindinis tikslas

Atlikti kompleksinį mokslinį tyrimą, kurio tikslas - įvertinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo padėtį ir perkvalifikavimo poreikius priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigose (toliau – *situacijos ir poreikių įvertinimas*).

1.2.2 Pagrindiniai uždaviniai

1. Atlikti kiekybinę reprezentatyvią Lietuvos mokytojų apklausą;
2. Atlikti kokybinį tyrimą: organizuoti 5 (penkias) fokusuotas diskusijų grupes ir 15 (penkiolika) struktūruotų interviu su švietimo ekspertais;
3. Parengti ir pristatyti tyrimo ataskaitą.

2. TYRIMO METODOLOGIJA

2.1 Tyrimų modelis

Mokytojų tobulinimo situacijos ir poreikių analizėje taikytas kompleksinis tyrimų modelis, derinantis kiekybinius (reprezentatyvi mokytojų apklausa) ir kokybinius (fokusuotos grupinės diskusijos ir ekspertiniai interviu) tyrimų metodus. Ši tyrimų prieiga įgalino atlikti tyrimo klausimų analizę iš skirtingų perspektyvų (trianguliacija).

2.1.1 Situacijos ir poreikių įvertinimo instrumentai

Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo padėties ir perkvalifikavimo poreikių situacija vertinama kompleksiniu tyrimo modeliu. Siekiant sėkmingai įgyvendinti iškeltus uždavinius taikomi atitinkami kiekybiniai ir kokybiniai socialinių tyrimų metodai. Tyrimo iškeltam tikslui pasiekti yra naudojami atskiri instrumentai skirtingose tyrimo apibrėžtose tikslinėse grupėse. Tyrimui atlikti buvo naudojami šie instrumentai:

- 1 instrumentas – Lietuvos priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojų anketa;
- 2 instrumentas - Interviu su švietimo ekspertais ir pedagogais struktūra.

1 Lentelė. Pagrindiniai tyrimų instrumentų parametrai

Metodas	Tikslinė grupė	Atranka	Imtis	Instrumentas	Trukmė
Tiesioginis interviu su mokytojais	Lietuvos priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojai	Daugiapakopė atsitiktinė atranka	1000	1 instrumentas	45 min
Pagilinti interviu (PI)	Švietimo srities ekspertai	Tikslinė atranka	15 interviu	2 instrumentas	40 min
FGD	Pedagogai	Tikslinė atranka	5 FGD	2 instrumentas	2 h

2.2. Darbų atlikimo kokybės užtikrinimas ir kontrolė

Tyrimai atlikti laikantis ESOMAR reikalavimų.

Darbo kontrolė vykdoma visuose tyrimų eigos etapuose.

3. ATLIKTŲ TYRIMŲ DETALUS PRISTATYMAS

3.1 Tikslai ir uždaviniai

Ištirti ir įvertinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo padėties bei perkvalifikavimo poreikių priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigose kiekybinius rodiklius. Duomenų analizei bus keliami šie uždaviniai:

- Nustatyti tikslinės grupės mokytojų kvalifikacijos tobulinimo mastą Lietuvoje ir užsienyje 2008 - 2010 m. (įskaitant ir naujausią patirtį – 2011 m.);
  - Apibrėžti mokytojų kvalifikacijos kėlimo pagrindines sritis 2008 – 2010 m.;
  - Išskirti mokytojų kvalifikacijos kėlime ugdytas kompetencijas 2008 – 2010 m.;
  - Nustatyti vyraujančias mokytojų kvalifikacijos kėlimo organizavimo formas ir vietas 2008 – 2010m.
- Išanalizuoti pedagogų lūkesčius ir motyvaciją kvalifikacijos tobulinimui:
  - Įvertinti tobulintos kvalifikacijos naudą kasdieniame darbe, išskiriant naudingiausias tobulinimosi sritis, kompetencijas, formas bei vietas;
  - Išanalizuoti mokytojų poreikius kvalifikacijos tobulinimui artimiausiems mokslo metams, išskiriant paklausiausias kompetencijų, mokymosi formas ir vietas;
  - Įvertinti mokytojų bendruosius lūkesčius kvalifikacijos tobulinimui – faktiškai savišvietai ir kvalifikacijos tobulinimui skiriamą valandų skaičių ir pageidaujamą skirti valandų skaičių;
  - Nustatyti mokytojų kvalifikacijos tobulinimo motyvus.
- Ištirti pedagogų požiūrį į kvalifikacijos tobulinimo paslaugų tiekėjus:
  - Išsiaiškinti mokytojų požiūrį centralizuotą ir decentralizuotą paslaugų teikimą;
  - Įvertinti pedagogų požiūrį į teikiamų paslaugų kokybę.
- Išanalizuoti, kaip vyksta pedagogų kvalifikacijos tobulinimo organizavimo procesas mokyklos lygmenyje:
  - Nustatyti, iš kur gaunama informaciją apie kvalifikacijos tobulinimo galimybes;
  - Ištirti informacijos kanalus apie mokytojų kvalifikacijos tobulinimą mokytojams;
  - Išanalizuoti sprendimų mechanizmą ir motyvus pasirenkant tobulinimosi programas.
- Ištirti informacijos apie kvalifikacijos tobulinimą bei persikvalifikavimą pakankamumo lygį.
- Išsiaiškinti kvalifikacijos tobulinimo finansavimo mechanizmų paplitimą ir pedagogų požiūrį į finansavimą.
- Sužinoti pedagogų požiūrį į pagalbines pedagogų kvalifikacijos tobulinimo priemones (vadovėlius, internetinius mokymosi portalus):
  - Ištirti pagalbinių mokomųjų priemonių efektyvumą (kiek naudojama mokomoji medžiaga padeda siekti įvairių kompetencijų ir ar atitinka mokytojų tobulinimosi poreikius);
  - Išsiaiškinti kas įtakoja mokomosios medžiagos pasirinkimą mokykloje;
  - Ištirti naudojimosi naujais mokytojų tobulinimosi šaltiniais pobūdį (kaip dažnai naudojasi, ar juose ieško informacijos apie pedagogų tobulinimosi bei persikvalifikavimo galimybes).
- Nustatyti pedagogų persikvalifikavimo mastą bei išanalizuoti pedagogų požiūrį į pedagogų perkvalifikavimą.

3.2. Kiekybinio tyrimo atranka ir duomenų rinkimas

Generalinė visuma

Lietuvos priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojai.¹

Tyrimo imtis

Bendroji tyrimo imtis - 1000 respondentų, leidžianti bendruosius tyrimo rezultatus analizuoti 95% patikimumu su ± 3 proc. paklaida.

Kiekybinio tyrimo tikslinės grupės atskirų pogrupių - priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojai - imtys suformuotos taip, kad leistų kiekvieno atskiro pogrupio rezultatus analizuoti su ne didesne kaip 5 proc. paklaida, atsižvelgiant į atskiro pogrupio generalinę visumą:

- 260 priešmokyklinio ugdymo mokytojų;
- 400 bendrojo lavinimo švietimo įstaigų mokytojų;
- 340 neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojų.

Atranka

Respondentams atrinkti panaudota daugiapakopė atsitiktinė atranka, užtikrinanti galimybę įvairiems Lietuvos mokytojams patekti į atranką.

Mokytojų ir švietimo įstaigų atrankos modelis suformuotas remiantis 2010 m. spalio 1 d. oficialiais duomenimis (mokytojų statistika bei tikslinės grupės švietimo įstaigų sąrašais), pateiktais ITC Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) ir statistikos skyriaus prie Švietimo ir mokslo ministerijos.

Duomenų rinkimo metodas

Anketinė apklausa tiesioginio interviu būdu (face to face) apklausiant mokytojus jų darbo vietoje, kai klausimus užduoda ir respondento atsakymus klausimyne fiksuoja profesionalus interviuotojas. Apklausoje metu naudojamas standartizuotas suderintas klausimynas (1 instrumentas).

Kiekybinio tyrimo laikas ir lauko darbų techninė ataskaita

Tyrimo lauko darbai atlikti 2011 m. kovo 21 – balandžio 14 d.

Viso apklankyta švietimo įstaigų	1036
Apklausta pedagogų švietimo įstaigose	1002
Nepavyko apklausti atrinkto pedagogo, atitinkančio atrankos kriterijus	2
Atrinkta švietimo įstaiga neatitiko atrankos kriterijų	1
Švietimo įstaigos administracija atsisakė dalyvauti apklausoje ir nesutiko, kad būtų apklausiami šios įstaigos mokytojai	31

3.4. Kiekybinio tyrimo atranka ir duomenų rinkimas

Duomenų rinkimo metodai

Pagilintas interviu (toliau PI) – asmeninis pokalbis su vienu žmogumi pagal iš anksto parengtą vieningą struktūrą, siekiant sužinoti respondento nuomonę, vertinimus, požiūrį ir patirtis, susijusias su analizuojama tema.

Fokusuota grupinė diskusija (FGD) - organizuota diskusija su surinktų žmonių grupe, siekiant sužinoti jų nuomonę, požiūrį ir patirtis susijusias su analizuojama tema.

¹ Tyrimo metu į atranką buvo įtrauktos tik valstybinės ar savivaldybių (biudžetinės) neformaliojo vaikų švietimo įstaigos.

Kokybinių tyrimų metu naudojami klausimai/ pokalbio gairės – 2 instrumentas.

Tyrimo imtis ir atranka

15 pagilintų interviu (PI) su šveitimo ekspertais – 2 Panevėžio apskrityje, 2 Kauno apskrityje, 11 Vilniaus apskrityje. PI su tėvų organizacijų atstovais, pedagogų tobulinimą organizuojančių centrų vadovais, mokytojų dalykinių ir profesinių sąjungų atstovais.

5 FGD mokyklų darbuotojais:

Vilniuje su mokytojais, dirbančiais mokykloje iki 3 metų;

Vilniuje su mokyklų administracijos atstovais;

Kaune su priešmokyklinio ugdymo mokytojais;

Kaune su neformalaus vaikų švietimo įstaigų mokytojais;

Panevėžyje su mokytojais, dirbančiais mokykloje virš 5 metų.

Kokybinio tyrimo laikas ir trukmė

Vykdymo data: Kovas, 2011

Trukmė: PI - 40 minučių.

FGD – 2 valandos.

4. 2011 M. TYRIMO REZULTATAI

Šioje ataskaitoje integruotai pristatomos pagrindinės 2011 m. atliktų kiekybinio ir kokybinio tyrimų išvados, kurios analizuojamos anksčiau atliktų tyrimų kontekste.

4.1. Pagrindinės išvados

Kiekybinėje apklausoje dalyvavo Lietuvos švietimo sistemos sudedamąsias dalis – formalųjį (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą) ir neformalųjį (ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir neformalųjį vaikų) švietimą atstovaujantys pedagogai, reprezentatyviai pasiskirstę trijose pogrupiuose: priešmokyklinio ir pradinio ugdymo, bendrojo lavinimo 5-12 kl. ir neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojai. Tyrimo duomenys leidžia teigti, kad tirtiems trimis pedagogų pogrupiams - priešmokyklinio ir pradinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojams – būdingos tos pačios kvalifikacijos tobulinimo praktikos, įsitvirtinusios ilgametėje kvalifikacijos tobulinimo patirtyje:

- ✚ aktyvus dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginiuose;
- ✚ prioritetas profesinių kompetencijų ugdymas;
- ✚ kvalifikacijos tobulinimas pedagoginės sistemos srityje, ypač ugdymo metodų ir ugdymo turinio srityse;
- ✚ kvalifikacijos tobulinimas renginiuose, kurie vyksta švietimo įstaigoje, kurioje pedagogas dirba arba kitoje to paties miesto ar rajono švietimo įstaigoje;
- ✚ naudingiausiais kasdiniame darbe pripažįstami labiau patyrusio kolegos vedami seminarai;
- ✚ kvalifikacijos tobulinimą skatina profesiniai motyvai: geresnių ugdymo rezultatų ir profesinio tobulėjimo siekimas bei savo kompetencijų tobulinimas;
- ✚ pagrindiniais informacijos apie kvalifikacijos tobulinimą šaltiniais mokytojams yra švietimo įstaigos administracija bei internetas (bendrai);
- ✚ nors didžioji Lietuvos mokytojų dalis žino ir teigiamai vertina virtualias mokymosi aplinkas, tačiau retai jas naudoja;

Tie patys prioritetai išlieka aptariant artimiausius kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir lūkesčius kvalifikacijos tobulinimo renginiams. Apibendrintai galima teigti, kad Lietuvos pedagogai labiausiai linkę savo kvalifikaciją tobulinti arčiausiai su profesine veikla susijusiose srityse, akcentuodami praktinių žinių ir įgūdžių svarbą.

Kokybinėje apklausoje be minėtų trijų pedagogų grupių atstovų papildomai buvo apklausti bendrojo lavinimo mokyklų administracijos atstovai, švietimo srities ekspertai aktyviai dirbantys tiesiogiai su švietimu ir/ar kvalifikacijos tobulinimu susijusiose srityse, moksleivių tėvų atstovai. Apibendrinant jų išsakytas nuomones, galima išskirti sritis, kuriose įvykdyti pokyčiai galėtų stipriai įtakoti kvalifikacijos tobulinimo procesų produktyvumą ir kokybę. Tikimasi, kad:

- ✚ sukurta ugdymo procesų pokyčių vertinimo sistema skatintų tobulinti kvalifikaciją ir, esant teigiamam pokyčiui, didintų profesinį pasitenkinimą;
- ✚ Lietuvos mokytojai bus aktyviau įtraukiami į kvalifikacijos tobulinimo programų kūrimą. Jie laikomi galinčiais būti programų turinio kūrėjais bei pateikti konkurencingas ir vertingas programas, kūrimo procesui sudarius atitinkamas sąlygas;
- ✚ bus nuosekliai ir nuolatos vykdomas individualių ir kolektyvinių kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymas, nustatytus rezultatus praktiškai pritaikant sudarant kvalifikacijos tobulinimo planus;
- ✚ pedagogų kvalifikacijos procesas bus *tęstinis*, apimantis ne tik aktyvius mokymus, bet ir praktinio taikymo tam tikrą monitoringą ir konsultacijas, įtraukiant į tuos procesus ir programų tiekėjus/lektorius.

4.2. Lietuvoje atliktų tyrimų apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimą apžvalga (2001–2010 m.)

Anksčiau atliktų tyrimų duomenys leidžia palyginti, ar keičiasi ir kaip keičiasi Lietuvos pedagogų nuomonė apie kvalifikacijos tobulinimą. 2011 m. UPC užsakymu atliktas tyrimas yra didžiausias savo imtimi, galimybe palyginti atskiras pedagogų grupes, tačiau ankstesni tyrimai, nors ir mažesni savo apimtimi, bet atskleidžia susijusius dalykus, leidžia įvardyti tendencijas. Šiame kontekste paminėtini tyrimai ir jų pagrindu parengtos ataskaitos, kurių rezultatai tinkami aptarti atskirais aspektais, sąsajose su šio tyrimo rezultatais:

- Bužinskas, G. Ignatavičius S., Tamošiūnas T. Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos kaitos analizė, VPU sociologinių švietimo tyrimų laboratorija, 2001. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai_sb.htm [iš viso apklausti 766 pedagogai, seminarų dalyviai 21-ame švietimo centre]
- Matulionis, A. V. (tyrimo vadovas) Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo problemos savivaldybėse, Socialinių tyrimų institutas, 2003. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai_sb.htm [iš viso apklausti 654 pedagogai trijose tikslinėse apskrityse]
- Mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimas. Vilniaus universiteto sociologijos katedra, 2004. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/mokytoju_kvalifikac_tobul_ataskaita_04.doc [reprezentatyvi Lietuvos mokytojų apklausa, N=442]
- Jucevičienė, P. (tyrimo grupės vadovė) Mokytojų didaktinės kompetencijos atitiktis šiuolaikiniams švietimo reikalavimams. Tyrimo ataskaita. KTU, 2005. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/MOKYTOJU_DIDAKT_KOMPETENCIJOS_ATITIKTIS_%20SIUOLAIK_REIKALAV.pdf [iš viso klausimynus užpildė 857 Lietuvos pedagogai]
- Bendrojo lavinimo mokyklų socialinių bei specialiųjų pedagogų, mokyklų psichologų ir bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimas. Factus Dominus. Mokslinio tyrimo ataskaita. Kaunas, 2007. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/sb/ATASKAITA_kvalifikacija_pedagogai_2007.pdf [iš viso apklausti 295 socialiniai pedagogai, 278 specialiojo ugdymo pedagogai, 175 psichologai ir 324 bibliotekininkai]
- *Kompetencijomis grįsto ugdymo prielaidos Vilniaus mokyklose*. Linkaitytė, G. (reng.). Vilnius: Garnelis, 2008. – 96 p. ISBN 978-9955-428-98-5. [iš viso apklausti 272 Vilniaus pedagogai]
- Poviliūnas, A. (grupės vadovas) Konsultacinių švietimo paslaugų ir pasiūlos Lietuvoje ir užsienyje tyrimas. Mokyklų tobulinimo centras, 2010. http://www.lyderiulaikas.smm.lt/II/attachments/315_Konsultacini%C5%B3%20%C5%A1vietimo%20paslaug%C5%B3%20ir%20pasi%C5%ABlos%20Lietuvoje%20ir%20u%C5%BEsienyje%20tyrimas.pdf [iš viso apklausti 304 mokytojai ir 103 mokyklų administracijos atstovai]

Daugumoje minimų tyrimų atliktos kiekybinės pedagogų apklausos [imties dydis nurodytas laužtiniuose skliaustuose], taip pat derinti ir kiti tyrimo metodai (interviu, fokusuotų diskusijų grupės, dokumentų analizė, kt.). Kadangi visi tyrimai atlikti skirtingais metais, pagrindine nuoroda į juos naudojami atlikimo metai.

4.3. Lietuvos formaliojo ir neformaliojo švietimo pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir persikvalifikavimo situacijos analizė tyrimų kontekste

Aktyvi kvalifikacijos tobulinimo patirtis

2011 m. atliktos kiekybinės Lietuvos pedagogų apklausos duomenimis, mokytojai aktyviai dalyvauja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Beveik visi tyrime dalyvavę priešmokyklinio ir pradinio ugdymo, bendrojo lavinimo ir neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojai yra tobulinę savo kvalifikaciją 2010 ir 2011 metais.

Per paskutinius trejus (2008–2011 m.) metus tyrime dalyvavę formaliojo švietimo pedagogai kvalifikaciją tobulino vidutiniškai keturis, neformaliojo vaikų švietimo – tris kartus per metus. Kvalifikacijos tobulinti į užsienį

bent kartą per metus išvyksta maždaug kas septintas priešmokyklinio ugdymo (15 proc.), kas ketvirtas pradinio (23 proc.) ar bendrojo lavinimo 5-12 kl. (26 proc.) ir kas šeštas neformalaus vaikų ugdymo (17 proc.) pedagogas.

Atliktų kitų tyrimų duomenimis, panašus kvalifikacijos tobulinimo dažnis fiksuojamas ir anksčiau. Pavyzdžiui, 2001 m. tyrimo duomenimis, 1999-2000 m. m. 51,4 proc. tyrime dalyvavusių pedagogų savo kvalifikaciją dalykiniuose metodiniuose seminaruose tobulino 3 ir daugiau kartų. 2003 m. atliktame tyrime dauguma (52 proc.) dalyvavusių pedagogų nurodė, kad 2002–2003 m. kvalifikaciją tobulino 2–4 kartus, 30 proc. – 5 kartus ir daugiau. Didžioji dauguma (71 proc.) kvalifikaciją tobulino savo mokyklos organizuojamuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (kuriems ir teikiamas prioritetas), daugiau nei pusė (56 proc.) tuo metu veikusiam Pedagogų profesinės raidos centre, beveik pusė (44 proc.) - regioniniuose mokytojų švietimo centruose. 2007 m. atliktas specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų ir bibliotekininkų tyrimas patvirtina, kad ir šių specialybių mokyklų darbuotojai dalyvauja kvalifikacijos tobulinime – didžioji dalis visų tikslinių grupių respondentų (81-93 proc.) nurodė, kad 2006–2007 m.m. dalyvavo kokiuose nors kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Tyrimo duomenimis, vidutiniškai šie mokyklų darbuotojai kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvavo 5-6 kartus per vienerius mokslo metus.

Mokytojai ir kiti ugdymo procese dalyvaujantys mokyklų darbuotojai naudojami Lietuvos švietimo dokumentuose reglamentuota teise ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (ir išnaudoja numatytą limitą), siekdami būti atestuotais ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.

Lietuvos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo patirtys ir praktikos– pedagoginė sistema (dalykinė ir didaktinė kompetencija)

2011 m. tyrimo duomenimis populiariausia kvalifikacijos tobulinimo sritis – pedagoginė sistema: ugdymo metodų ir ugdymo turinio srityse per 2008–2011 metus tobulinosi didžioji dauguma tyrime dalyvavusių formaliojo (pavyzdžiui, bendrojo lavinimo – 81 ir 68 proc.), ir neformaliojo vaikų švietimo (atitinkamai 70 ir 50 proc.; priešmokyklinio ugdymo - atitinkamai 84 ir 76 proc.) pedagogų. Šioje srityje kiek išsiskiria neformalaus ugdymo pedagogai, kurie santykinai mažiau tobulinosi vertinimo srityje (24 proc.), kai beveik pusė formalaus ugdymo kolegų yra tekę tobulintis šioje srityje. Mokyklos srities, apimančios tokius aspektus kaip organizacijos kultūra, mikroklimatas, socialinė aplinka ir vadyba, kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvavo santykinai mažesnė neformaliojo ugdymo pedagogų dalis (maždaug ketvirtadalis) nei formalaus ugdymo pedagogai (pavyzdžiui, tarp ketvirtadalio vadybos klausimais ir beveik pusės mikroklimato klausimais). Švietimo sistemos srityje, kuri apima švietimo politikos, švietimo sistemos struktūros, ugdymo turinio, mokytojų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo, mokymosi pasiekimų vertinimo temas, daugiausia tobulinasi bendrojo lavinimo 5-12 kl. mokytojai, kur ryškiausi skirtumai nuo kitų kolegų išryškėja ugdymo turinio (pavyzdžiui, 50 proc. bendrojo lavinimo, 31 proc. priešmokyklinio ir 29 proc. neformalaus vaikų ugdymo pedagogų yra tobulinę savo kvalifikaciją šiose srityje 2008-2011 metais) ir mokymosi pasiekimų vertinimo klausimais (atitinkami 46 proc., 18 proc. ir 19 proc.).

Panašias tendencijas atskleidžia ankstesnių tyrimų rezultatai. Pavyzdžiui, 2004 m. mokytojų bendruomenės atsakymai į klausimą apie kvalifikacijos tobulinimo renginių turinį parodė, kad mokytojai geriausiai kotiruoja savo dalyko žinių gilinimui skirtus renginius (92 proc. teigiamų vertinimų) ir renginius, kurie skirti mokymo įgūdžių tobulinimui, naujų mokymo metodų taikymui, mokymo proceso vadybai, mokinių pasiekimų vertinimui (90 proc. teigiamų vertinimų). 2010 m. mokytojų apklausos duomenys patvirtina, kad per pastaruosius penkerius metus respondentai tobulindami savo kvalifikaciją daugiausia dėmesio skyrė ugdymo turinio ir ugdymo metodų sritims, dažniausiai ugdydami kompetencijas, susijusias su dėstomu dalyku, ugdymo metodais (vidutiniškai 2-3 kartus per metus ir dažniau) bei informaciniu (kompiuteriniu) raštingumu. Šios kvalifikacijos tobulinimo sritys vertinamos kaip naudingiausios kasdieniame darbe. Tyrimo išvadose teigiama, kad jei mokytojai statistiškai reikšmingai dažniau tobulinosi pedagoginės sistemos srityje (ugdymo turinys, ugdymo metodai), tai mokyklos administracijos atstovai – švietimo sistemos srityse (švietimo sistemos struktūra, švietimo politika, įskaitant vadybą, žmogiškųjų išteklių valdymas). Sugretinus 2010 m. ir 2011 m. apklausose dalyvavusių respondentų atsakymus į klausimus apie kvalifikacijos tobulinimo turinį ir naudingumo vertinimą akivaizdu, kad dažniausiai mokytojai kvalifikaciją tobulina tose srityse, kurios jų nuomone yra naudingiausios.

Nors 2011 m. atliktu Lietuvos pedagogų kvalifikacijos poreikių tyrimu nesiekta tirti pedagogų didaktikos turinio, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos mokytojai daugiausia tobulina didaktines kompetencijas, susijusias su ugdymo turiniu ir ugdymo metodais, verta trumpai aptarti 2005 m. KTU mokslininkų grupės atlikto Lietuvos mokytojų

didaktinių kompetencijų vertinimo rezultatus. Gauti tyrimo rezultatai konstatuoja, kad Lietuvos mokytojai iš esmės dirba vadovaudamiesi poveikio paradigma, kuri vertina žmogų kaip sugebančią prisitaikyti, nuolankią būtybę, nevertina arba visiškai sumenkina mokinių kūrybiškumą ir skatina jų patiklumą. Mokytojų, kurie savo veiklą grindžia mokymosi paradigma yra mažuma. Pastaroji grindžiama sociokultūriniu ir konstruktyviniu požiūriais, mokytojas orientuojasi į problemas formuluojantį mokymą, o mokytojų ir mokinių santykiai grindžiami požiūriu, kad ir vieni, ir kiti siekia pažinti pasaulį, atrasti naujų dalykų ir bendradarbiauti. Pedagogas čia nebėra vien mokantis, jis ir pats mokosi dirbdamas su mokiniais, o šie irgi mokosi kuo nors patys prisidedami prie mokymo. Tyrimo nustatyta, kad Lietuvos mokytojams nėra būdingas vienas vyraujantis mokymo stilius. Daugiau nei trečdalis tirtų mokytojų jungė poveikio ir sąveikos (bendradarbiavimo) elementus bei negatyvią nuostatą mokymosi paradigmos atžvilgiu. Trečdalis mokytojų jungė poveikio, sąveikos ir mokymosi paradigmos elementus. Penktadalis mokytojų jungė poveikio elementus ir negatyvią nuostatą sąveikos atžvilgiu. Nustatyta, kad nebuvo mokytojų, kuriems būdingas mokymo stilius, grįstas mokymosi paradigma. Tiriant moksleivių vaidmenų raišką nustatyta, kad moksleiviai atviresni naujosios mokymosi paradigmos ir sąveikos raiškai. 2005 m. tyrimo išvadose teigiama, kad dažniausiai mokytojai naudojo rašymo, aiškinimo ir klausinėjimo mokymo būdus, kurie būdingi poveikio pedagogikai. Sąveikos pedagogikai būdingi metodai ir būdai taikyti rečiau, mokymosi idėjas atspindintys metodai ir būdai – retai bei juos taikė mažuma mokytojų. Dažniausiai mokytojai taikė kriterijumi grįstas bei moksleivio pažangą fiksuojančias vertinimo strategijas ir būdus. Norminį vertinimo būdą mokytojai žinojo, bet jo beveik netaikė.

2005 m. tyrimo autoriai daro išvadą, kad mokytojų veikloje taikomos šiuolaikinės didaktikos žinios yra fragmentiškos. Nustatyta, kad mokytojų pristatyta sėkmingiausia pamoka, dažniausiai buvo grįsta poveikio paradigma, rečiau sąveikos, o mokymosi paradigmos aptinkami tik pėdsakai. Todėl autoriai teigia, jog mokytojų realizuojama pedagoginė sistema, grindžiama poveikio pedagogikos žiniomis, tuo tarpu, sąveikos pedagogikos ir konstruktyvizmo žinios panaudojamos tik atskiriems pedagoginės sistemos fragmentams, konkrečiau mokymo ir mokymosi metodams. 2005 m. tyrimo išvadose teigiama, kad mokytojų didaktinė kompetencija labai silpnai susijusi su jų amžiumi, specialybe, darbo vieta, jos bendruomene.

Kvalifikacijos tobulinimo turinys - profesinių kompetencijų plėtra

Kalbant apie kompetencijų tobulinimą, 2011 m. tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dauguma formaliojo ir neformaliojo ugdymo pedagogų (90–95 proc.) tobulina savo profesines, maždaug trys ketvirtadaliai - specialiąsias kompetencijas. Bendrakultūrinių ir bendrųjų kompetencijų atžvilgiu santūresni yra neformalaus vaikų ugdymo pedagogai, kurių pusė ugdė šias kompetencijas paskutiniuosiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, o tarp formalaus ugdymo srities pedagogų – tokių didžioji dauguma (trys ketvirtadaliai).

Panašu, kad nors įvykę tam tikrų pokyčių, tendencijos išlieka stabilios daugelį metų. 2001 m. tyrimo išvadose teigiama, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kryptyse ryškiausias dėmesys skiriamas dalykiniais metodiniams seminarais, atkreipiant dėmesį į tai, kad pedagogai pakankamai retai tobulina kvalifikaciją kitais aspektais – technologijų, vadybos, psichologijos žinių gilinime. Aptardami atestacijos dalykus, 2003 m. tyrime dalyvavę Lietuvos mokytojai akcentuoja dalykines ir pedagogines kompetencijas – siekdami aukštesnės kvalifikacinės kategorijos, jie įgauna daugiau dalykinių ir pedagoginių žinių, patirties. Su aukštesne kvalifikacija mokytojai sieja dalykinių ir pedagoginių kompetencijų tobulinimą, kurios veiksmingai panaudojamos ugdymo procesui ir rezultatams. Kitas tyrimo, suteikiančio informacijos apie mokytojų kvalifikacijos tobulinimą, pavyzdys – tai 2007 m. atlikta Vilniaus m. bendrojo lavinimo mokytojų apklausa, kurioje didžiausia dalis respondentų teigė, kad dažniausiai tobulino savo dalykinę kompetenciją – tai nurodo keturi iš penkių respondentų (82 proc.), beveik pusė (46 proc.) respondentų teigė dažniausiai tobulinę savo didaktinę kompetenciją. 30,5 proc. Vilniaus mokytojų teigė besitobulinantys psichologijos srityje, o ketvirtadalis (26,5 proc.) – stiprinantys vadybinio bei projektinio darbo kompetenciją. Mažiausiai populiaru buvo technologinės kompetencijos plėtra, kurią nurodė kas devintas (11,8 proc.) tyrime dalyvavęs respondentas. Įvertindami 2006–2007 m.m. patirtį, specialieji pedagogai, socialiniai pedagogai, psichologai ir bibliotekininkai taip pat teigė, kad dauguma jų ugdė dalykines ar specialybines žinias ir įgūdžius.

Vyraujanti kvalifikacijos tobulinimo forma – seminarai

2011 m. tyrimo duomenimis, vyraujanti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo forma – įvairūs seminarai, taip pat populiarius tobulinamasis kursuose ar konferencijose bei savišvietos būdu. Kokybinio tyrimo duomenimis antrina, kad kursai ir seminarai yra dažniausiai siūlomos ir tikėtina dėl tos priežasties pasirenkamos kvalifikacijos tobulinimo formos, tačiau jie laikomi mažai efektyviais dėl tam tikro „moralinio“ formų nusidėvėjimo (ypač norint tobulinti praktinius įgūdžius dideliam klausytojų ratui).

Kaip atskira daugiau praktinių įgūdžių tobulinimo forma, tyrimo metu išryškėjo - stebėjimai. Ši forma nors ir vertinama prieštaringai dėl dažnos deklaratyvios jos taikymo praktikos, yra laikoma perspektyvia, ypač siekiant perduoti įgytas kvalifikacijas kolegoms ir jas praktiškai tobulinti.

Stažuotės vertinamos kaip veiksminga forma, derinanti savyje praktinių ir teorinių žinių tobulinimą stebint ir aktyviai dalyvaujant. Stažuotės trunkančios ilgesnį laiką (savaitę ir daugiau) kituose Lietuvos miestuose yra laikomos ir pedagogų bendruomenės stiprinimo priemone.

Taip pat ir 2010 m. tyrimo duomenimis, dažniausia kvalifikacijos tobulinimo forma – seminarai, vykę švietimo centruose, kvalifikacijos tobulinimo įstaigose bei švietimo įstaigose, kuriose respondantai dirbo, juose kvalifikaciją tobulino keturi iš penkių tyrime dalyvavusių Lietuvos mokytojų. Ši kvalifikacijos tobulinimo forma laikytina ir naudingiausia kasdieniam darbui.

2007 m. atlikto specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų ir bibliotekininkų tyrimo duomenimis, populiariausios mokymų organizavimo formos yra seminarai, paskaitos ir konferencijos, tačiau tiriamieji nurodė norintys, kad mokymai dažniau būtų organizuojami kaip pasidalinimas gerąja patirtimi bei stažuotės.

Kvalifikacijos tobulinimo renginių vertinimas

2011 m. anketoje vertindami paskutinį kvalifikacijos tobulinimo renginį, kuriame dalyvavo, tiek formalus, tiek neformalus švietimo pedagogai geriausiai vertino lektorių ar vedantįjį, renginio vietą, renginio aplinką bei renginio turinį. Kiek prasčiau įvertinti šie paskutinio kvalifikacijos tobulinimo renginio aspektai - atitikimas asmeniniams kvalifikacijos tobulinimo bei švietimo įstaigos, kurioje dirba, poreikiams, nauda kasdieniam pedagogo darbui. Neformalaus ugdymo pedagogams santykinai aktualesnė renginio kaina, kurią vertino prasčiau.

2011 m. kokybinio tyrimo duomenimis, formaliai pripažįstama plati programų įvairovė yra ir teoriškai mokytojas turi galimybę rinktis. Kita vertus dažnai kursų turinys kartojasi, naudojamos tos pačios pateikimo formos ir patys mokymai tampa daugiau formalus pobūdžio. Besikartojantys turinys ir formos formuoja „persisotinimo“ jausmą, kuris tuo pačiu kuria „visko žinojimo“ iliuziją ir mažina norą toliau tobulintis, skatina inertiškumą ir žemą savirefleksiją ar kritiškumą pedagogų bendruomenėje.

Lektorius

2011 m. tyrimo išvadose teigiama, kad apklausti pedagogai teigiamai vertino lektorių darbą. Tyrimo autoriai tai sieja su švietimo centrų veikloje vyravusia dažniausia kvalifikacijos tobulinimo forma – seminarais, kuriuose lektorius atlieka svarų vaidmenį. Respondentai lyginamuoju požiūriu kaip labai naudingą įvertino pedagogų praktikų perteikiamą medžiagą ir prasčiau aukštųjų mokyklų, ŠMM specialistų paslaugas. 2010 m. apklausos duomenys rodo, kad dažniausiai per pastaruosius penkerius metus tyrime dalyvavę Lietuvos mokytojai dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (užsiėmimuose ar konsultacijose), kuriuos vedė labiau patyręs kolegos (iš savo ar iš kitos mokyklos). Dauguma respondentų naudingiausiais laikė tuos kvalifikacijos tobulinimo renginius, kuriuos vedė iš kitos mokyklos atvykęs labiau patyręs kolegos arba savo mokyklos labiau patyrusio kolegos vedamus renginius.

Taigi Lietuvos pedagogai prioritetą linkę teikti lektoriui praktikui. Tam pritaria ir 2011 m. kokybinio tyrimo metu gauti rezultatai.

Vertinat galimybę išplėsti galimų kvalifikacijos tobulinimo tiekėjų ratą, kokybinio tyrimo metu buvo aptariama hipotezė atsisakyti tiekėjų sertifikavimo. Vis tik kokybinio tyrimo duomenimis, vienu iš labai reikšmingų, o kartais

ir vieninteliu programos pasirinkimo kriterijumi pedagogams ir mokyklų administracijai buvo – ar tiekėjai/lektorius yra *akredituotas* t.y. gali dalyviui išduoti dalyvavimą patvirtinantį sertifikatą. Tokias nuostatas galima kildinti iš ilgalaikės praktikos pedagogų kvalifikacijos tobulinimą susieti su atestacijos procesais. Vis dėlto didžioji dalis ekspertų mano, kad šiuo metu, pedagogų kvalifikacijai skirtos programos ir jas perteikiantys lektorai turi būti atrenkami ir sertifikuojami dėl didelės nesąžiningų ar švietimo politikos tikslų neatitinkančių produktų pasiūlos.

Vieta

2011 m. kiekybinio tyrimo duomenimis, didžioji dalis pedagogų tobulinasi neišvykdami iš miesto ar rajono, kuriame dirba – renkasi kvalifikacijos tobulinimo renginius, vykstančius jų įstaigoje ar kitoje švietimo įstaigoje, esančioje tame pačiame mieste ar rajone. Pastebėtina, kad neformaliojo ugdymo mokytojai kiek dažniau tobulinasi kitose švietimo įstaigose kituose Lietuvos miestuose ar rajonuose bei kitose institucijose, vykdančiose mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą Lietuvoje. 2011 m. kokybinio tyrimo duomenimis, mokytojų ir administracijos atstovų ypač vertinami ilgalaikiai mokymai, vykstantys mokykloje. Pedagogų vertina galimybę skirti daugiau laiko ir dėmesio mokymų turiniui stipriai neatitrūkstiant nuo mokymo proceso. Tokiuose mokymuose dalyvauja didesnis skaičius kolegų, kas vėliau įgalina sklandžiau įgyvendinti naujoves praktikoje - galimybė matyti rezultatą yra labai stiprus motyvuojantis veiksnys tolesniam tobulinimuisi. Mokyklų administracijos atstovai tokiuose mokymuose papildomai mato ir praktinės naudos – jiems nereikia spręsti pavadavimo problemų ir yra galimybė racionaliau panaudoti turimas lėšas.

2004 m. mokytojų konsultavimo ir kvalifikacijos tobulinimo poreikių tenkinimo tyrimo išvadose teigiama, kad mokytojų kvalifikacijos institucijų tinklą sudaro dažniau ir rečiau lankomos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos. Prie populiarenesnių kvalifikacijos tobulinimo institucijų priskirtos mokyklos, kuriose dirba mokytojai (palyginti mažai mokytojų yra nepatenkintų juose vykstančiais kvalifikacijos tobulinimo renginiais), tuo metu veikęs Pedagogų profesinės raidos centras, kitos mokyklos ir regioniniai kvalifikacijos tobulinimo centrai. Kaip ir 2004 m., 2011 m. mažiau lankomoms kvalifikacijos tobulinimo institucijoms priklausytų prie aukštųjų mokyklų įsikūrusios kvalifikacijos tobulinimo įstaigos, užsienyje organizuojami kvalifikacijos tobulinimo renginiai. 2003 m. tyrimo ataskaitoje teigiama, kad skatinant mokytojų tobulinimosi sistemos decentralizavimą, padidėjo kvalifikacijos tobulinimo renginių prieinamumas, ypač jeigu jie organizuojami mokyklose, tokiu atveju taupomos ne tik lėšos, bet ir mokytojų laikas.

2004 m. tyrimo duomenimis, mokytojai iš esmės palankiai vertino regioninius kvalifikacijos tobulinimo centrus. Mokytojų nuomone, regioniniai kvalifikacijos tobulinimo centrai sudarė galimybes regionuose dirbantiems mokytojams sistemingai tobulinti savo kvalifikaciją, susipažinti su dėstomo dalyko naujovėmis, naujausiais mokymo metodais ir metodine literatūra, centras nesunkiai pasiekiamas, dėl to taupomas mokytojų laikas. 2004 m. tyrimo autoriai teigė, kad pagrindinė regioninių švietimo centrų funkcija – erdvės, kurioje koncentruojasi pagrindinė rajonų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo veikla, sukūrimas. Nors regioniniai centrai negali patenkinti visų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikių, jie yra palyginti labilūs ir gali operatyviau reaguoti į kintančią situaciją.

Nauda kasdieniam darbui

Analizuojant 2011 m. tyrime dalyvavusių formalaus ir neformalaus švietimo pedagogų įvairių kvalifikacijos tobulinimo aspektų vertinimus naudos kasdieniame darbe aspektu pastebimos jų patirtį ir labiausiai paplitusias praktikas atspindinčios tendencijos - kasdieniam mokytojų darbui naudingiausia kvalifikaciją tobulinti pedagoginės sistemos srityse, tokiose kaip ugdymo metodai, ugdymo turinys, ugdymo tikslai bei mokymosi motyvacija, ugdant profesines kompetencijas.

Naudingiausiais tyrime dalyvavę pedagogai pripažįsta seminarus ir kursus, vykstančius švietimo įstaigoje, kurioje dirba ar kitoje netoliese esančioje švietimo įstaigoje. Skirtingai nei kitų tirtų pogrupių mokytojai, neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojai panašiai naudingais laiko ir tobulinimąsi kitose Lietuvos vietovėse. Maža dalis tyrime dalyvavusių pedagogų naudingais laiko ir nuotolinį bei tęstinį mokymąsi, stažuotes. Šias tyrimo išvadas pagrindžia ir šioje ataskaitoje ne kartą minėtų kitų tyrimų duomenų analizė.

Kokybinio tyrimo duomenimis, dauguma mokytojų pripažįsta, praktinis įvairiose programose įgytų žinių panaudojimas tiesioginiame darbe yra neretai apsinkintas: pačios programos neretai yra trumpalaikės, o

atgalinio ryšio su lektoriumi palaikymo galimybė yra daugiau deklaratyvi; antra dėl to, kad pradėjus taikyti įgytas žinias ar įgūdžius neretai nėra galimybės pasitikrinti, ar taikymas vyksta sėkmingai. Nors grįžę iš įvairių su pedagogų kvalifikacijos tobulinimu susijusių renginių, mokytojai pristato savo patirtį metodinėse grupėse, dauguma pripažino, kad tokių pristatymų vertė kitų pedagogų kvalifikacijos tobulinimui yra abejotina. Pristatymai yra daugiau informacinio pobūdžio, leidžiantys susidaryti nuomonę apie programą, lektorius ir nuspręsti, ar verta taip pat joje dalyvauti.

Kvalifikacijos tobulinimui skiriamos lėšos

2011 m. kokybinis tyrimas atskleidė, kad principas tikslingai skirti lėšas pedagogų kvalifikacijos tobulinimui iš mokinio krepšelio yra priimamas ir vertinamas pozityviai. Didelė dalis respondentų išsakė norą lėšas skirstyti labiau individualizuotai, skiriant konkrečią sumą konkrečiam pedagogui. Atskira suma mokinio krepšelyje bendrojo lavinimo mokyklų pedagogams laikoma dideliu palengvinimu organizuojant ir planuojant kvalifikacijos tobulinimą. Neformaliojo ugdymo įstaigų pedagogai šiuo požiūriu atskirti nuo visos pedagogų bendruomenės: jie taip pat turi tobulinti kvalifikaciją, bet jie už įvairius kvalifikacijos tobulinimo renginius moka savo lėšomis arba ieško nemokamų galimybių.

Reikšmingi skirtumai pastebėti analizuojant 2011 m. Lietuvos pedagogų tyrimo trijų tikslinių grupių atsakymus į klausimą, iš kokių lėšų buvo apmokėtas paskutinis kvalifikacijos tobulinimo renginys. Daugiau nei pusė bendrojo lavinimo 5-12 kl. mokytojų (60 proc.) teigia, kad dalyvavimą renginyje apmokėjo švietimo įstaiga, kurioje dirba, kai tarp priešmokyklinio ugdymo pedagogų ši dalis sudaro 44 proc., o neformalaus vaikų ugdymo pedagogų – 38 proc. respondentų. Iš asmeninių lėšų už dalyvavimą paskutiniame kvalifikacijos tobulinimo renginyje mokėjo tik 6 proc. bendrojo lavinimo 5-12 kl. mokytojų bei dvigubai didesnė dalis kitų tikslinių grupių kolegų (atitinkamai 13 ir 12 proc.). Neformalaus vaikų ugdymo atstovai taip pat kur kas dažniau (24 proc.) nei jų formalus ugdymo kolegos (10, 15 proc.) rinkosi kvalifikacijos tobulinimo nemokamą renginį.

Dauguma 2011 m. tyrime dalyvavusių pedagogų neturėjo informacijos apie lėšas, skiriamas jų kvalifikacijos tobulinimui vieneriems metams. Tikslią ar apytikslę sumą galėjo įvardyti kas ketvirtas ar penktas formalus švietimo ir kas septintas neformalaus švietimo pedagogas. Santykinai didžiausia dalis neformalaus švietimo pedagogų (13 proc.) teigė žinoję, kad kvalifikacijos tobulinimo išlaidas reikės dengti iš asmeninių lėšų, kai tarp formalus švietimo pedagogų ši dalis tesiekia vos 4 proc.

Lietuvos švietimo įstatyme numatyta, kad mokyklos (išskyrus aukštąją) steigėjas užtikrina, kad mokytojams ir kitiems ugdymo procese dalyvaujantiems asmenims būtų apmokėtos ne mažiau kaip 5 dienų per metus kvalifikacijos tobulinimo išlaidos. Remiantis 2011 m. Lietuvos mokytojų apklausos duomenimis galima teigti, kad prasčiausiai ši teisė užtikrinama ir mažiau palankios sąlygos tobulintis sudaromos neformalaus švietimo pedagogams.

Kvalifikacijos tobulinimo poreikiai

2011 m. tyrimo anketoje respondentams buvo užduoti klausimai apie paskutinį kvalifikacijos tobulinimo renginį, kuriame teko dalyvauti. Atsakymai į šiuos klausimus visiškai atspindi tiek formaliojo, tiek neformaliojo švietimo pedagogų trejų paskutinių metų kvalifikacijos tobulinimo patirtį: daugiausia mokytojų tobulinosi pedagoginės sistemos srityse, daugiau nei pusė mokytojų tobulino profesines kompetencijas, didesnė dalis tobulinosi seminaruose, vykstančiuose nepertraukiamų užsiėmimų forma darbo metu, panašiai kas antras mokytojas rinkosi iki 6 valandų trukmės tobulinimosi renginius. Mokytojai dažniau dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kurie vyko jų įstaigoje ar tame pačiame mieste. Didžioji dalis mokytojų gavo pažymėjimus ar kitus oficialius dokumentus, patvirtinančius dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo renginyje.

Renkantis kvalifikacijos tobulinimo renginį, kas antram formalus švietimo pedagogui ir dviems iš penkių neformalaus švietimo pedagogams paskutinįjį renginį pasiūlė mokyklos administracijos atstovas., tačiau tyrime dalyvavusių mokytojų nuomone, jie gali patys nuspręsti, kuriame renginyje dalyvauti.

Vertinant 2011 m. tyrime dalyvavusių formalus ir neformalaus švietimo pedagogų ketinimus tobulinti kvalifikaciją, vėlgi atkartojami dabartinės praktikos ir lūkesčiai – daugiausia ketinama tobulintis tose pačiose srityse, tomis pačiomis formomis, prioritetą teikiant arčiau darbo vietos tobulinimo galimybėms. Sąlyginai

daugiau neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojų (lyginant su formalaus švietimo tyrime dalyvavusiais mokytojais) norėtų išvykti tobulintis į užsienio šalis (kas trečias šios grupės mokytojas kitais mokslo metais pirmiausia rinktųsi tobulinimąsi užsienyje).

Remiantis 2011 m. tyrimo duomenimis galima teigti, kad viena vertus, šiuo metu vyraujančios pedagogų kvalifikacijos tobulinimo praktikos atitinka jų poreikius ir lūkesčius, kita vertus, galima stebėti tam tikros inercijos, įpročio ir socialinio išmokymo aspektus, kurie sunkiau priima kitų įgūdžių reikalaujantį tobulėjimą (pavyzdžiui, tęstiniai mokymai, nuotoliniai mokymai ir kt.).

2011 m. kokybinis tyrimas parodė, kad vienas iš esminių esamos pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos trūkumų yra praktiškai nevykstantis individualių ir kolektyvinių kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymas. Nors dauguma pedagogų, kurie dirba mokyklose daugiau nei penkis metus gali nurodyti, kad yra pildę įvairias anketas poreikiams nustatyti, nei vienas negali nurodyti, kaip tų anketų rezultatai buvo panaudoti. Poreikių nustatymas ir programų pasirinkimas yra du skirtingi, mažai tarpusavyje susiję procesai.

2001 m. tyrimo duomenimis, pedagogai dažniausia pageidavo naujesnių dalykinių žinių, didesnio dėmesio jų taikymui praktinėje veikloje, aktyvesnio poreikių tyrimo. Pastebėtina, kad didžioji dauguma 2003 m. tyrime dalyvavusių pedagogų (73 proc.) teigė, kad kvalifikacijos tobulinimosi institucijų siūlomi kursai tik iš dalies tenkina jų poreikius; kaip visiškai tenkinančius pažymėjo 22 proc. respondentų. 2007 m. atliktos Vilniaus miesto mokytojų apklausos atsakymus lyginant su sritimis, kuriose respondentų nuomone jie norėtų tobulinti savo kvalifikaciją ateityje, pastebėti kiek kiti prioritetai ir poreikiai. Nors daugiausia tyrime dalyvavusių respondentų teigė ateityje norintys tobulinti savo dalykinę kompetenciją, tačiau norinčiųjų dalis, palyginti su dabar dažniausiai tobulinama sritimi, sumažėjo ketvirtadaliu ir sudarė 61,8 proc. visų respondentų. Remiantis tyrime dalyvavusių respondentų nuomone, ateityje taip pat turėtų sumažėti norinčiųjų tobulinti savo didaktinę kompetenciją – orientuodamiesi į ateitį tai nurodo tik trečdalis (32,7 proc.) Vilniaus mokytojų. Tyrime dalyvavę mokytojai ateityje tobulindami savo kvalifikaciją norėjo kur kas daugiau dėmesio skirti psichologijos sričiai, vadybinio bei projektinio darbo kompetencijai. Taip pat pastebėta, kad ateityje technologinės kompetencijos plėtra turėtų sulaukti dvigubai didesnio mokytojų skaičiaus dėmesio – ją kaip ateityje tobulintiną nurodė ketvirtadalis (24,3 proc.) respondentų, o tuo metu dažniausiai tobulino tik 12 proc.

2011 m. atlikto tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad mokytojai išlieka ištikimi įsitvirtinusiems profesiniams ir praktiniams prioritetams ir kur kas mažiau tobulina savo bendrakultūrinės ar bendrąsias kompetencijas. Norint įveikti esamą inertiškumą, kaip vienas iš poveikio svertų turėtų būti suformuluotas ir įdiegtas kvalifikacijos tobulinimo poreikio identifikavimo mechanizmas. Jis savo ruožtu turėtų būti neatsiejamas nuo kvalifikacijos pokyčio matavimo mechanizmo. Kitu atveju sunku tikėtis kvalifikacijos tobulinimo procesų tęstinumo ir ilgalaikių tikslų siekimo, atsižvelgiant į visos mokyklos bendruomenės poreikius. Mechanizmas, matuojantis mokytojo darbo rezultatą – juo laikant moksleivio pasiekimų pokytį turi būti sukurtas ir įdiegtas, kaip pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sistemos dalis. Jei pedagogo kvalifikacijos tobulinimo procesai būtų susieti su moksleivių bendrųjų gebėjimų ugdymo pokyčiais, pačių pedagogų motyvacija tobulintis padidėtų.

Skiriamas laikas

2011 m. kiekybiniame tyrime dalyvavę formalaus švietimo pedagogai kvalifikacijos tobulinimuisi per metus vidutiniškai skiria 46 valandas, neformalaus švietimo pedagogai – 41 valandą. Savišvietai respondentai teigia skiriantys beveik 3-4 kartus daugiau laiko. Visų tirtų pogrupių mokytojai norėtų ir galėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui (neskaitant savišvietos) maždaug ketvirtadaliu-trečdaliu daugiau dabar skiriamo laiko.

Didesnei daliai tyrime dalyvavusių mokytojų pakanka metodinės medžiagos savišvietai, su ugdymo turiniu susijusios medžiagos, institucijų, vykdančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, švietimo įstaigų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo, kvalifikacijos tobulinimo renginių pasirinkimo galimybių. Santykinai didesnė neformalaus švietimo pedagogų dalis pasigenda švietimo įstaigų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo planų, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginių turinio bei formų įvairovės.

2011 m. kokybinis tyrimas parodė, kad savišvieta kaip pedagogų kvalifikacijos forma negali būti laikoma prasminga, jei nebus sukurta pasiektų rezultatų vertinimo sistema. Dauguma pedagogų arba atmetė tokią formą iš esmės kaip neįmanomą dėl laiko trūkumo, arba deklaratyviai ją pripažino, nurodydami, kad naršymas internete yra pilnavertė jos išraiška, t.y. praktiškai savo laisvalaikį prilygindami kvalifikacijos tobulinimo procesams.

Savišvieta gali būti veiksminga tik tuo atveju, jai yra nustatyti jos tikslai ir laikas, per kurį jie turi būti pasiekti, o taip pat ir apibrėžia pati jos sąvoka pedagogų kvalifikacijos tobulinimo procese, kas leistų besitobulinančiajam suvokti skirtumą tarp savišvietos bendrąja prasme ir savišvietos tiesiogiai skirtos profesinėms kvalifikacijos tobulinimui.

Kvalifikacijos tobulinimo motyvai, skatinantys veiksniai

Apibendrinus 2011 m. Lietuvos pedagogų apklausos duomenis galima teigti, kad kalbėdami apie kvalifikacijos tobulinimą skatinančius veiksnius, tiek formaliojo, tiek neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojai pirmenybę teikia profesiniams motyvams: geresnių ugdymo rezultatų ir profesinio tobulėjimo siekimui bei savo kompetencijų tobulinimui.

Svarbiausi kvalifikacijos tobulinimo renginio pasirinkimą lemiantys kriterijai: renginio nauda kasdieniam pedagogo darbui, taikomi darbo metodai, renginio turinys, asmeninių poreikių kvalifikacijos tobulinimui atitikimas. Tačiau tyrimo duomenimis, paskutinis kvalifikacijos tobulinimo renginys tik iš dalies patenkino šiuos mokytojų lūkesčius.

Pagrindiniais informacijos apie kvalifikacijos tobulinimą šaltiniais mokytojams yra švietimo įstaigos administracija ar vadovai bei internetas (bendrai). Neformalaus ugdymo pedagogai santykinai dažniau mini švietimo centrų pateikiamą informaciją.

2011 m. tyrime dalyvavę pedagogai jaučias pakankamai informuoti apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo renginius (jų formą, turinį, sritis), tiekėjus, dauguma teigia esantys informuoti apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimo finansavimą bei bendrą pedagogų tobulinimosi situaciją Lietuvoje.

2001 m. atliktos pedagogų apklausos ataskaitoje teigiama, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimo motyvacija yra pakankami aukšta, ji neapsiriboja formalus pobūdžio (atestaciniais) reikalavimais. Pedagogai siekia žinių, įgūdžių tobulinimo, pakankamai ryškūs bendravimo ir bendradarbiavimo motyvai. Taip pat prieš dešimtmetį fiksuota tendencija – didėjantis pedagogų aktyvumas, tobulinant kvalifikaciją.

2003 m. tyrimo išvadose teigiama, kad arti pusės mokytojų nurodė, kad atestavimo sistema skatina mokytoją tobulinti kvalifikaciją ir ugdymo kokybę. Neigiamas mokytojų atestacijos vertinimas labiausiai siejamas su mokytojų atestavimo sistemos netobulumu. Vardindami priežastis, kodėl daugiau aukštesnės kvalifikacijos mokytojų mokyklose nulemia ugdymo kokybę, pedagogai akcentuoja dalykinę ir pedagoginę kompetenciją, kuri įgyjama, norint gauti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją.

2004 m. mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimo tyrimo ataskaitoje teigiama, kad kvalifikacijos tobulinimo institucijų atstovai atskyrė išorinius ir vidinius kvalifikacijos tobulinimo motyvus. Išorinius jie susiejo su formaliais mokytojų atestacijos reikalavimais, vidinius – su mokytojo vidiniais mokytojo kaip specialisto poreikiais. Kartu buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad poreikis tobulinti savo kvalifikaciją auga visose mokytojų amžiaus grupėse ir kad provincijos mokytojai yra linkę labiau tobulinti savo kvalifikaciją nei didžiųjų miestų mokytojai. Beje, šias tendencijas iš dalis patvirtina ir 2011 m. tyrimo duomenys, teigiantys kad būtent didžiųjų miestų pedagogai santykinai labiau linkę sutrumpinti kvalifikacijos tobulinimui skiriamą laiką.

2004 m. tyrimo išvadose teigiama, kad mokytojų kvalifikacijos tobulinimo institucijų atstovai mokymosi visą gyvenimą principus laiko neatskiriama mokytojų profesinės veiklos ir tobulinant pedagogų kvalifikaciją, ir, kilus reikalui, persikvalifikuojant, dalimi. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas siejamas su mokymosi visą gyvenimą prioritetais. Tyrimo autoriai atkreipė dėmesį į tai, kad kvalifikacijos tobulinimo institucijų atstovai pabrėžė, kvalifikacijos tobulinimas neturėtų būti ribojamas tik formaliais, seminarų pobūdžio renginiais.

2011 m. tyrimo duomenimis, santykinai apibrėžtas formalus kvalifikacijos tobulinimas yra vyraujantis, jame dominuoja įsitvirtinusios praktikos tiek turinio, tiek formos, tiek vertinimo (suteikto pažymėjimo, dalyvavimą patvirtinančio dokumento, reikalingo atestacijai). Lūkesčiai turėti galimybę kvalifikacijos tobulinimui priskirti neformaliai įgytas (pvz., savišvietos būdu ar kitomis nereglamentuotomis formomis) kompetencijas, išlieka iššūkiu. Didžioji dalis 2011 m. tyrime dalyvavusių mokytojų nėra persikvalifikavę ir neketina to daryti artimiausioje ateityje.

Informacijos šaltiniai

Beveik kas antras 2011 m. tyrime dalyvavęs formalaus ir neformalaus švietimo mokytojas teigia, kad švietimo įstaigoje, kurioje dirba, dauguma ar didesnė dalis pedagogų patys susirenka informaciją apie reikiamus kvalifikacijos tobulinimo renginius, o administracija ar vadovas tvirtina jų pasirinkimą. Likusi pusė teigia, kad pasirinkime ir sprendimų priėmime aktyviai dalyvauja mokyklos administracija ir vadovai. Dauguma apklaustų pedagogų teigia, kad švietimo įstaigose, kuriose jie dirba, yra patvirtinti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo planai. Kiek daugiau nei pusė mokytojų patys renka ir sistemina informaciją apie pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, likusiems – reikiamą informaciją surenka ir pateikia švietimo įstaigos administracijos atstovas, vadovas ar kitas atsakingas už tokios informacijos surinkimą darbuotojas.

Taigi galima daryti išvadą, kad pagrindiniu informacijos šaltiniu apie kvalifikacijos tobulinimą Lietuvos pedagogams išlieka švietimo įstaiga, kurioje jie dirba.

2004 m. tyrimo duomenimis, apie kvalifikacijos tobulinimo renginius mokytojus informuodavo mokyklos administracija (74 proc. į klausimą atsakiusių mokytojų pažymėjo, kad juos arba visada, arba dažnai informuoja mokyklos administracija). Pastebėtina, kad per septynis metus išsaugo interneto kaip informacijos šaltinio apie kvalifikacijos tobulinimą svarbą (2004 m. naudojosi 40 proc., 2011 m. – 60 proc.). Kiti šaltiniai išlaikė beveik tokias pačias pozicijas – tyrimų duomenimis, kiek daugiau nei trečdalis pedagogų informacijai apie kvalifikacijos tobulinimą gavo ir gauna iš švietimo centrų, kolegų, mokytojų bendruomenės, specialių interneto portalų ar spaudos.

Mokomosios medžiagos įtaka kvalifikacijos tobulinimui

2011 m. tyrimo duomenimis, skirtingai nei kitose mokytojų grupėse, neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojai mokymui skirtą medžiagą (vadovėlius) dažniau renkas patys. Mažesnę šios grupės mokytojų dalis nurodo, kad vadovėlių pasirinkime dalyvauja ir mokyklos administracija, metodiniai rateliai, kolegų pedagogai, kurie vyrauja tarp priešmokyklinio ir bendrojo lavinimo švietimo įstaigų 5-21 kl. pedagogų. Neformalaus vaikų švietimo mokytojai dažniau vadovaujasi patvirtintu vadovėlių sąrašu ir rečiau - administracijos nurodymais bei kolegų patarimais.

Pastebima, kad pedagogams skirtų interneto portalų žinomumas tarp neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojų yra žemesnis, lyginant su kitų tirtų mokytojų grupėmis – 60 proc. neformaliojo vaikų švietimo įstaigų mokytojų žino nors vieną portalą (tuo tarpu tarp kitų grupių mokytojų – šis rodiklis siekia apie 70-90 proc.). Tiek formalus, tiek neformalus švietimo mokytojų geriausiai žinomi portalai – E-Mokykla, AIKOS, tačiau jei juos žino daugiau nei pusė ar dauguma formalus švietimo mokytojų, tai tarp neformalaus švietimo (priešmokyklinio ir vaikų švietimo) mokytojų ši dalis svyruoja tarp trečdaliao ir pusės. Virtualios mokymosi aplinkos ATUTOR bei MOODLE žinomos kelis kartus mažesnei daliai mokytojų, atitinkamai jos geriau pažįstamos formalus švietimo mokytojams (pavyzdžiui, MOODLE žino maždaug vienas penktadalis neformalaus iš du penktadaliai formalus švietimo mokytojų). Tačiau reguliariai (nors kartą per mėnesį) besilankančių šiuose portaluose mokytojų skaičius – daugiau nei per pusę mažesnis, nei juos žinančiųjų skaičius.

Apibendrinus pristatytų Lietuvos švietimo bendruomenės atskirose grupėse atliktų tyrimų rezultatus, kurie apima beveik dešimties metų laikotarpį, galima teigti, kad jie iš esmės atspindi ir patvirtina pakankamai stabilias pedagogų kvalifikacijos tobulinimo praktikas. Klausiami apie kvalifikacijos tobulinimo patirtis ir poreikius, 2003 m., 2004 m., 2007 m., 2010 m., 2011 m. Lietuvos mokytojai patvirtino, kad tobulindami savo kvalifikaciją, prioritetą linkę teikti pedagoginei sričiai, ugdydami savo profesines, dalykines ir metodines kompetencijas, geriausiai vertina jų mokyklose ir kvalifikacijos tobulinimo centruose vykstančius renginius, kuriuos veda labiau patyręs kolega iš kitos arba savo mokyklos.

Tyrimai leidžia daryti išvadą, kad švietimo bendruomenė nėra linkusi greitai keisti savo prioritetų ir įsivyravusių praktikų. Ugdyimo turinys (dalykinės žinios) ir ugdyimo metodai (efektyvūs dalykinių žinių perteikimo būdai) plačiai paplitusia seminarų forma išlieka pagrindiniai pedagogų prioritetai ir poreikiai ateities tobulinimuisi.

Dabartinės kvalifikacijos tobulinimo sistemos vertinimas

2011 m. kokybinio tyrimo duomenimis, vienas esminių veiksnių išskiriamas švietimo centrų sistemos sukūrimas. Atskirų centrų veikla nėra vertinama kaip sistemiškas ar koordinuotai veikiantis darinys. Dažniausiai šios įstaigos matomos kaip informaciją apie pasiūlą susisteminančios ir mokyklų bendruomenėms pateikiančios organizacijos, kiek rečiau kaip konkrečius renginius organizuojančios. Tyrime dalyvavę pedagogai teigiamai vertina decentralizuotas kvalifikacijos tobulinimo galimybes, pasirinkimo iš daugelio tiekėjų, organizatorių privalumus.

Kvalifikacijos tobulinimo sistemoje išskiriami du esminiai pokyčiai, įvykę per pastaruosius 2–3 metus: pasikeitimai pedagogų atestavimo sistemoje, iš dalies prilyginami sistemos suspendavimui, nes dideliai daliai respondentų nėra aiškus šios sistemos veikimo mechanizmas ir šiuo metu jiems keliami tikslai (iki pokyčių visas procesas buvo tapęs daugiau formalia veikla, kuri daugiau diskredituoja kvalifikacijos tobulinimo procesus, nei juos katalizuoja) ir tikslingas lėšų pedagogų kvalifikacijos tobulinimui skyrimas mokinio krepšelyje. Pastaruoju metu skirstant mokinio krepšelio lėšas pedagogų kvalifikacijai tobulinti dažniausiai vadovaujamosi lygiavos principu - paskirstant lėšas po lygiai visiems pedagogams. Ar tai laikytina teisingu principu, tyrimo dalyviai neturėjo vieningos nuomonės.

Esamų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programų tiek kokybės, tiek įvairovės vertinimai labai prieštaringi ir poliarūs – nuo labai pozityvių iki visiško atmetimo. Tyrime dalyvavusiems pedagogams, ekspertams lengviausia vertinti praktinę naudą – ji didžia dalimi siejama su individualiu konkreto pedagogo gebėjimu rasti, taikyti ir perduoti [programose] įgytas žinias.

2001 m. apklausoje dalyvavusių Lietuvos mokytojų dauguma decentralizaciją įvertino teigiamai.

2004 m. mokytojų kvalifikacijos tobulinimosi poreikių tenkinimo tyrimo metu taikant kokybinius tyrimo metodus (pusiau struktūruotus interviu ir fokusuotų diskusijų grupes) buvo apklausti švietimo paslaugas teikiančių institucijų atstovai. 2004 metais jie Lietuvos švietimo būklę apibrėžė kaip sparčiai gerėjančią. Buvo paminėti tokie teigiami kvalifikacijos tobulinimo sistemos aspektai: mokytojų kvalifikacijos sistemos decentralizacija, finansavimo susiejimas su „mokinio krepšeliu“, didelė kvalifikacijos tobulinimo programų pasiūla, kvalifikacijos tobulinimo sistemos sugebėjimas reaguoti į mokytojų poreikius ir galimybes, kuriama mokymo programų vertinimo metodika, kvalifikacijos tobulinimo sričių įvairovė, padidėjęs kvalifikacijos tobulinimo sistemos finansavimas ir kvalifikacijos tobulinimo renginių interaktyvumas. Neigiamais aspektais buvo laikomi tokie dalykai: aiškios valstybinės kvalifikacijos tobulinimo strategijos stoka, per mažas dėmesys mokytojų kvalifikacijos tobulinimui, veiklos tarp skirtingų institucijų pasidalijimo nebuvimas, kvalifikacijos tobulinimo renginių kokybės kontrolės problema, kartais tik formalus mokytojų, su atestacija siejamas mokytojų interesas dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, esant didelei įvairių renginių pasiūlai, susiduriama su mokytojų kvalifikacijos tobulinimo renginių pasirinkimo problema, ne visuomet mokytojų interesai sutampa su mokyklos administracijos interesais, ne visos kvalifikacijai skiriamos lėšos panaudojamos tikslingai, visuomeninės kvalifikacijos tobulinimo srityje dirbančios institucijos nėra lygios su kitomis institucijomis, buvo minimas ir informacijos trūkumas.

Dėkojame už dėmesį.